

УДК:338.12

JEL Classification: G31, M41

Погребняк А.Ю.

к.е.н., ст.викладачКПІ ім. Ігоря Сікорського

Ліннік І.М.

студенткаКПІ ім. Ігоря Сікорського

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджено та систематизовано сучасні методи оцінювання ефективності діяльності підприємства. виявлено та проаналізовано можливі проблеми та наслідки при їх застосуванні. Здійснено аналіз поняття ефективності як економічної категорії, викладено теоретичні та практичні аспекти оцінки ефективності діяльності підприємства, здійснено характеристику основних підходів та методів оцінки ефективності діяльності підприємства, проаналізовано систему критеріїв та показників оцінки ефективності. Проаналізовано доцільність використання сучасних методів оцінювання ефективності діяльності вітчизняних підприємств на основі дослідження та вивчення зарубіжних підприємств. Відображено переваги та недоліки сучасних методів оцінювання господарської діяльності підприємства. Автором досліджено перспективи розвитку методів щодо оцінювання ефективності господарської діяльності підприємства. Обґрунтовано, що вибір раціонального методу проведення оцінки ефективності діяльності підприємства, дає змогу отримати більш точну інформацію діяльності, що дасть змогу керівництву приймати раціональні рішення подальшого розвитку функціонування підприємства.

Ключові слова: підприємство, методичні підходи, результати діяльності, ефективність, оцінка діяльності.

Постановка проблеми. Економічна ефективність являється однією з головних категорій, що пов'язана з досягненням стратегічної цілі розвитку підприємства. Основною проблемою щодо оцінки і застосування засобів підвищення економічної ефективності підприємств полягає у здобутті найкращих фінансових результатів за умови найефективнішого використання всіх наявних ресурсів.

З розвитком ринкових відносин обумовлюється специфіка функціонування підприємств, так як збільшується рівень ризику, зростає конкурентоспроможність, дає змогу пристосовуватися до економічних змін. Для того, щоб вижити в даних умовах, потрібно раціонально визначати стратегію на ринку, проводити аналіз ефективності діяльності, раціонально використовувати резерви щодо підвищення своєї ефективності і конкурентоспроможності на певному ринку та здійснювати

пошук нових. Ефективність підприємства повинна ґрунтуватися на досягненні оптимального рівня витрат, забезпечуючи при цьому відповідну якість наданих товарів чи послуг.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дане питання досліджували такі вчені, як Чумаченко М.Г., Гаєвська Л.М., Мниха Є.В., Савицька Г.В., Ковальова В.В., Соболева О.О., Сидорової А.В., Тульчинська С.О., Тюленєва Ю.В. та інших. У працях цих учених розкрито сутність «результативності» та «ефективності». Інші визначають критерії та системи показників ефективності виробництва.

Мета – дослідження проблем і узагальнення понять, пов'язаних з ефективною діяльністю підприємств, що забезпечує вибір можливих напрямів розвитку

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку вітчизняних підприємств існує потреба щодо використання нових методів оцінювання результатів ефективності їх діяльності, так як ті методи, які раніше використовувалися не завжди забезпечують повне відображення всіх економічних показників, які є вагомим важелем керівництву при прийнятті стратегічних цілей. Дане питання досліджене досить великою кількістю вчених. Мета даної статті полягає у проведенні аналізу методів оцінки діяльності підприємства та доцільності їх застосування.

Виділяють 3 основні методичні підходи, використовуючи які, можна провести аналіз ефективності діяльності підприємства [1]:

- ринковий – використовують для того, щоб здійснити порівняння дане підприємство з аналогічним;
- дохідний – ґрунтується на доходах, які є створені на перспективній вартості майна і показує в основному позицію покупця;
- витратний – ґрунтується, на тому, що ефективність діяльності підприємства відображають його витрати.

Таблиця 1

Переваги і недоліки основних методичних підходів

Підхід	Переваги	Недоліки
Ринковий	Повністю являється ринковим методом. Відображає нинішню реальну практику.	Базуються на минулому, потрібний цілий ряд виправлень, поправок, дані є важкодоступними.
Дохідний	Враховує ринковий аспект (дисконт ринковий) та враховує економічне старіння.	Досить трудомісткий прогноз, носить не повністю достовірний характер, а частковий.
Витратний	Базується на реально існуючих активах, особливо придатний для певних видів підприємств.	Не розглядає рівні прибутку, часто не буре до уваги вартість нематеріальних активів та гудвілу.

Джерело: складено автором

Ринковий використовують для оцінки вартості акцій акціонерних підприємств, дохідний – коли можна визначити майбутні грошові доходи підприємства, витратний метод переважно застосовують для тих підприємств, які працюють стабільно на ринку, які мають значні активи.

Дані підходи ґрунтуються на наступних методах: модель Дюпона, ROI (рентабельність інвестицій), EPS (чистий прибуток на одну акцію), ROE (дохідність акціонерного капіталу), ROA (дохідність чистих активів), CF (грошовий потік), EVA (економічна додана вартість), EBITFA (операційний прибуток), MVA (ринкова додана вартість), BSC (збалансована система показників), CVA (грошова додана вартість), TSR (показник сукупної акціонерної дохідності), CFROI (грошовий потік віддачі на інвестований капітал) [1].

Вище зазначені методи використовувалися досить активно в багатьох країнах, оскільки особливих труднощів для здійснення розрахунків, згідно даних методів, не виникало.

Практика показує, що ті підприємства, які почали використовувати сучасні методи аналізу ефективності своєї діяльності, піднялися на значно вищі рівні та оптимізували свою діяльність, така тенденція більш яскраво виражена у досвіді іноземних держав таких як: США, Німеччина, Франція, Великобританія. Головна причина застосування даних підходів у перерахованих країнах є їх результативність, яка поєднана з можливістю навиків правильно застосувати та приймати самим підприємством.

Однак з розвитком підприємницької діяльності, система методів оцінки діяльності ефективності постійно оновлюється, з'являються більш новіші, ефективні, складніші методи, внаслідок чого виникає нагальна потреба щодо їх класифікації, в залежності від значення їх розрахунку.

Показники діяльності можна класифікувати за наступними показниками, а саме [2]:

- показники залишкового прибутку;
- показники грошових потоків;
- показники, які є засновані на ринкових оцінках;
- відносні показники;
- показники зростання.

Перераховані вище групи показників не являються широко використовуваними у практиці вітчизняних підприємств. Використання нових методів у вітчизняній практиці має певну низку перешкод, а саме [3]:

- проблематичність збору інформації;
- недостатній рівень кваліфікації працівників, які здійснюють розрахунок даних показників;
- нечітка методика щодо здійснення розрахунків сучасних показників.

Незважаючи на наведені бар'єри щодо використання нової методики оцінки проведення показників, вітчизняні підприємства все ж таки намагаються використовувати нову методику проведення оцінювання, але порівнявши результати вітчизняних підприємств з зарубіжними підприємствами, досягнення не являються досить високими. Використання нових, сучасних методів оцінки має як свої переваги, так і недоліки.

До переваг можна віднести наступне [4]:

- при використанні сучасних методів аналізу ефективності діяльності функціонування підприємства, враховується досить великий спектр параметрів, які оцінюються;

- при використанні наведених методів краще стає зрозумілою специфіка діяльності функціонування підприємства;

- приділяється значна важливість як фінансовим, так і не фінансовим показникам;

- спостерігається кількісна і якісна узгодженість між різними показниками, що дає змогу більш цілісно визначити ефективність діяльності підприємства.

До недоліків можна віднести [4]:

- отримані показники являються загальними, а тому не вказують керівництву на конкретні недоліки;

- більша частина даних методів показують недостатність даних фінансової звітності;

- розрахованих показників замало для того, щоб прийняти важливе стратегічне рішення.

Для того, щоб вітчизняне підприємство функціонувало ефективно на відповідному ринку та раціонально використовувало свої ресурси йому слід:

- практично використовувати нові методи щодо оцінки ефективності діяльності, враховуючи при цьому властиві недоліки;

- детально аналізувати кожен показник фінансової звітності, для того, щоб уникнути невідповідності у фінансових результатах;

- обирати нові методи враховуючи специфіку діяльності підприємства.

Висновки. У даній статті представлено аналіз сучасних методів оцінювання ефективності діяльності підприємства. Внаслідок чого було виявлено як позитивні та негативні чинники застосування даних методик оцінювання. Під час проведення дослідження було виявлено низку проблем сучасних методів щодо практичного застосування їх у вітчизняних підприємствах, головними з яких слід вважати те, що значна частина даних методів показує на недостатність та невідповідність даних фінансової звітності. *Результати дослідження мають теоретичне та практичне значення, оскільки можуть бути основою для прийняття стратегічних рішень підприємства. У перспективних подальших наукових розробках даний напрям може бути використаний для удосконалення проведення оцінювання діяльності підприємницької діяльності.*

Список використаних джерел

1. Богданович О.Г. Аналіз ефективності діяльності підприємства на засадах узгодження інтересів груп економічного впливу / О.Г. Богданович // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 1.

2. Говорушко Т.А. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу : [монографія] / Т.А. Говорушко, Н.І. Клімаш. – К. : Логос, 2015.

3. Голубева Т.С. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства / Т.С.Голубева, І.В. Колос // Актуальні проблеми економіки №5 (59), 2011. – 321 с. Іслямова Е. Р. Методи визначення вартості компанії / Є. Р. Іслямова // Науковий вісник НГУ. – 2016. – № 1.

4. Іщенко І.І. Оцінка економічної ефективності виробництва та затрат / І.І.Іщенко, С.П. Терещенко– К.: Вища школа, 2014. – 187 с.

5. Отенко В.І. Формування аналітичного інструментарію оцінки ефективності діяльності підприємства / В.І. Отенко // Бізнес Інформ. – 2014. – № 5.

6. Погребняк А. Ю. Напрями удосконалення методичних підходів до оцінки ефективності механізму антикризового управління на підприємствах машинобудування / А. Ю. Погребняк // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – Випуск 7. – Частина 3. – С. 162-167.

7. Ткаченко О.В. Методичні підходи до оцінки майна / О.В.Ткаченко, Н.А. Романова, В.О. Слабодич // III Міжнародна науково-практична конференція "Проблеми формування нової економіки XXI століття" – 2015 р.

8. Тульчинська С.О. Формування ефективної товарно-цінової політики підприємства /Я.В. Шемет, С.О. Тульчинська // Актуальні проблеми економіки та управління. Зб. наук. пр. молодих вчених. Вип. 7. – 2013 р.

9. Тюленева Ю.В., Ліннік І.М. Вибір та обґрунтування системи показників для оцінки ефективності діяльності / Тюленева Ю.В., Ліннік І.М. // Розвиток підприємництва як фактор росту національної економіки: Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції 16 листопада 2016 року. – Київ: ІВЦ Видавництво «Політехніка», 2016. – С.232

Погребняк А.Ю.,

к.э.н., ст.преподаватель, КПИ им. Игоря Сикорского

Линник И.Н.,

студентка, КПИ им. Игоря Сикорского

МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье исследованы и систематизированы современные методы оценки эффективности деятельности предприятия. выявлены и проанализированы возможные проблемы и последствия их застоя. Осуществлен анализ понятия эффективности как экономической категории, изложены теоретические и практические аспекты оценки эффективности деятельности предприятия, проанализированы основные подходы и методы оценки эффективности деятельности предприятия, проанализирована система критериев и показателей оценки эффективности

Проанализирована целесообразность использования современных методов оценки эффективности деятельности отечественных предприятий на основе исследования и изучения зарубежных предприятий. Отражено достоинства и недостатки современных методов оценки хозяйственной деятельности предприятия.

Обосновано, что выбор рационального метода проведения эффективности деятельности предприятия, позволяет получить более точную информацию деятельности, что позволит руководству делать рациональные решения дальнейшего развития функционирования предприятия.

Автором исследованы перспективы развития методивщодо оценки эффективности хозяйственной деятельности предприятия.

Ключевые слова: предприятие, методические подходы, результаты деятельности, эффективность, оценка деятельности.

Pogrebnyak A.,

Ph.D., Senior Lecturer, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

Linnik I.

student, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

METHODICAL APPROACHES TO AN ESTIMATION OF EFFICIENCY OF ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

In the article the modern methods and systematically evaluating the effectiveness of the company. detected and analyzed possible problems and consequences of their zastovsuvanni. The analysis of the concept of efficiency as an economic category, laid the theoretical and practical aspects of evaluating the performance of the company, oharakteryzovono basic approaches and methods for evaluating the effectiveness of the company, the system analyzes the criteria and indicators to assess efficiency

Analyzed the feasibility of using modern methods of evaluating the effectiveness of the domestic companies based on research and study of foreign companies. Displaying pereahy and disadvantages of modern methods of evaluation of business enterprises.

Proved that the choice of a rational method of performance of the company, makes it possible to obtain more accurate information activities which will enable management to make rational decisions for further development of the enterprise.

The author studied the prospects of metodivschodo evaluating the efficiency of business enterprises.

Keywords: enterprise, methodological approaches, results of operations, performance evaluation activities.

Погребняк А.Ю.

anna.u.pogrebnyak@gmail.com

Ліннік І.М.

irina.12.11.95@mail.ru